

Čuditi se moramo pa vztrajnosti Angležev. V svojih „Bantam-klubih“ določili so n. pr., naj se doseže pri Bantam-pasmi natanko predpisana barva poedinega peresca; pa ne same niansa, ampak tudi podoba obrisa na perji bila je predpisana, in klubi so to nalogo častno rešili.

Poleg te „reje na perje“ (Zucht auf Feder), kakoršen je tehnični izraz, nahajamo pa tudi „rejo na obliko“ (Zucht auf Form). Kot prestavljateljico te oblike imamo pasmo Dorking, pri kateri je oblika in izvrstno meso merodajno, barva peresna pa ne toliko. Ono čveterovoglato podobo, katero vidimo pri prej omenjenih Shorthorn in raznih prasičjih pasmah, zapazimo na prvi pogled tudi pri Dorking. Tu so vsi „nepotrebni“ deli, kakor glava, vrat in noge prav majhni, truplo pa veliko zlasti pa oprsje, okoli katerega se nahaja veliko izvrstnega mesa. Da se te kokoši res dobro ponašajo, razvidno je od tod, da so dobro pitani petelini 6—7 $\frac{h}{g}$ težki.

V dokaz, da se trudijo z uspehom nove pasme ustvarjati, navajam slavnoznano pasmo Brahma, katero so vzredili s srečnim mešanjem Cochinov in Malaycov pred kakimi 40 leti. V tej reči tekmujejo Angleži s sorodnimi severnimi Američani, kateri so v novejšem času vzgojili novo pasmo Plymouth-Rocks, ki smo jo v Evropo dobili okoli leta 1879. in katera se je radi izvrstnih svojih lastnosti jako hitro razširila.

Z navedenim „sportom“ pa se okorišča tudi drugi namen kokošjereje, katerega sem zaznamenoval prej z izrazom gospodarska reja. Razume se ob sebi, da bodo kokoši, za katerih vzgojevanje se porablja tolikanj truda in pozornosti, poleg svojih „sportnih“ lastnosti, imele tudi marsikaj dobrega za kmetijsko gospodarstvo; na vsak način pa boljše lastnosti, nego li one kokoši, katere so vzrasle prosto, brez vsakega vpliva človeškega uma. Saj smo videli, da se včasih „sport“ peča tudi s prav praktičnimi vprašanji, kakor n. pr. pri Dorking.

Prej sem uže omenil, da so Francozje oni narod, kateri se je poprijel druge smeri namreč „gospodarske reje.“ Velikanski konsum glavnih francoskih mest, zlasti Pariza, s svojim finim okusom, vzbudil je v njihovi okolici tudi izvrstno rejo kokošij, katere se po svojem finem mesu in z jako lepimi, debelimi jajci odlikujejo. Navedem naj za vzgled pasme Houdan, la flèche, crève coeur itd. Okoličani so uvideli, da ne morejo vseh dobrih lastnosti v eni kokošji pasmi združevati. Kakor ne moremo zahtevati, da bi bile krave ob enem izvrstne za mleko, vožnjo in za pitanje, konji, da bi ob enem izvrstno tekali, pa tudi najtežja bremena vozili, tako tudi od kokoši ne smemo zahtevati, da bi ob enem izvrstno nesle, dobro valile in bile izvrstne za pitanje, morebiti si tudi še ves svoj živež same iskale. Zlasti prvi dve lastnosti nesenje in valjenje se ne strinjata. Francozi so si pomagali na ta način, da vzgojujejo kokoši, katere izvrstno nesejo, pa skoro nikdar ne valijo. Valjenje preskrbevajo na umetelen način ali pa s purami, katere so prave žive valilnice. Umetelno valjenje

je jako udomačeno. Znan mi je podjetnik, ki izvali v svojem zavodu po 40—50.000 jajec na leto — oziroma eno spomlad. Izvaljena piščeta prodaja kmetom v bližini, kateri je spitajo in prodade v mesto. Pa ne samo po bližnji okolici prodajajo izvaljena piščeta — ampak razpošiljajo jih po vsem kontinentu, ker jim kupcev za izvrstno njihovo pleme ne manjka. Čuditi se je, kako male živalce dobro prenesejo tako dolgo vožnjo. Jaz sem jih bil naročil 1 teden starih pri taki firmi iz okolice pariške, in po 3 dnevni vožnji so popolnoma zdrave dospele.

Pitanje izvaljenih, zlasti pa uže odraslih kokoši v okolici pariški, pa je zares praktično urejeno. Videl sem v parku Bois de Bologne pri Parizu zavod v katerim se pečajo s pitanjem prav zelo. Na premičnih odrih v 6 etažah bile so napravljene celice, in v vsaki je sedela kokoš, privezana za nogo z verižico, ter mirno zrla pred se. premišljajoč minljivost tega sveta. Ko pa je bilo čas krme, oživilo se je hipoma vse. Na gori in doli premikajočemu se stolu bilo je videti človeka, kateri je imel poleg sebe pripravo, „gaveuse“ imenovano, s katero vred se je z etaže do etaže premikal ter zaporedoma si zavrtel pred se eno kokoš, oziroma raco, katera mu je uže z iztegnjenim vratom zijala nasproti. Pomolel ji je cev gaveuse v kljun, malo pritisnil z nogo na nek valjar, ki je tiščal vlažno krmo v cev in iz cevi v kljun. Na aparatu napravljeni kazalec pa mu je kazal množino porcije. Hipoma je imela kokoš svojo porcijo v guši (krofu).

(Dalje nasl.)

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav v.

(Dalje.)

99.

Za mizo.

Vsako stoletje, vsak nov izum, in vsako novo odkritje nam prinaša novih živil. Odkar je Kolumb Ameriko odkril, koliko se je uže premenilo! Prav tako se preminja tudi etiketa pri jedi. Zdravniki jo v obče zmetujejo.

Po dosedanjih naših nazorih se je treba pri pojedinah ozirati na kraj in osebe, ako ne naletiš, da je joj. Ženske imajo najrajše lahke jedi in sladko vino; veliki pivci zahtevajo s korenjičjem dobro začimbenega ragouta; Angleži velike kosove mesa; Francozi raznih jedi v malih porcijah, pa bogatega deserta. Bil sem na diplomatskem obedu in kar sem videl ugajalo mi je. Na en pot so prinesli strežniki skled in jih lepo razpostavili, potem so koj odstopili, da smo mogli po volji

se razgovarjati. Kedar je gospodar pozvonil, mahoma so odletele duri do kraja; eni strežniki so pobrali umazano posodo, drugi so razpostavili novo in tretji so nastavili novih skled, in potem so zopet odstopili.

Pri takih prilikah se je tudi ozirati na starost, znanje in spol, vzlasti pa na one goste, ki imajo, dejal bi, prvo besedo, kajti po njih se ravna tudi ostali. Tako je bilo, in menda tudi ostane.

Abul-Hasseim-Khan je bil poslanik v Angleškej. Nekoč ga je povabil znan dostojanstvenik, in je menil, da ga bode Bog zna kako iznenadil, ako mu postreže tudi s šparglji, vzlasti zato, ker je bilo sredi zime in so se šparglji le težko dobivali. Ali Khan je namrdnil čelo ter nezadovoljen omenil: „Ali menite da sem konj? Konju se zelje poklada.“

Na Italijanskem zdravijo kašelj z ledom, v Kodanju bi vjel oslovski kašelj, kdor bi ga z ledom zdravil. Hrana Lapončeva je Španjolcu v Andaluziji skoro tisto kar strup. Porcija opija, ki Turka spravi v eksaltacijo, Pomeranca umori. Močni liker, ki Rusa poživlja, Španjolca zdela tako, da mu je skoro umreti.

Leta 1813 sem gledal na lastne oči Kirgize, ki so slastno jedli strupene gobe. Fordyce pa je poznal črnca, ki je kahal juho od kače ropotače; truplo in glavo, vse vkup je zmašil v lonec.

Koliko jedi in pijače naj prihaja na mizo, kakih jedi in pijač, v katerej vrsti in drugo k temu tako, vse to je odvisno od dotičnega kraja, od ljudi, pa od nespametnih navad, katerim se klanjajo mnogi zgolj zato, da se ne zamerijo, ali da pokazujejo uglajenost svojo, če tudi želodec trpi škodo pri tem. Sloveči španjolski ekseget Pineda meni, da ne daje množina jedil prave veljave obedu, temveč način, kako se povživajo.

General in pesnik Steigentesch je bil na glasu, da je za čudo razsoden gourmand. Res je bilo komično, pa tudi veselo, kedar nam je mej obedom mlada Tirolka surovo maslo sproti delala. Jaz sem se mu nek pot na vso moč zameril, ker sem menil, da jèm škorjanca, pa je bila prepelica. To kulinarično zmoto, ali pregrešek, kakor je on trdil, odpustil mi je pozneje, ali pozabil je ni nikdar. In kar se tega tiče bil je brezoziren tudi do visokih glav. Kralj danski je blagovolil poslati mu par steklenic po vsem svetu slovečega likerja, kakoršnega je izdelovala madama Touls na Martinique-u. General je spoznal, da liker ni pristen, temveč ponarejen. In bil je toli nediplomatsk, da je to sporočil v Kodanj. Vse mogoče, da je bilo prav to krivo, da se ni nikdar več povrnil na poslaniško mesto.

(Dalje nasl.)

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje.)

II.

II. Gospod zbornični svetnik Vaso Petričič poroča o dopisu c. kr. deželnega kot trgovskega so-

dišča v Ljubljani, katero javlja, da je triletna službena doba tukajšnjih trgovsko sodnih prisednikov, gg. Aleksandra Drea, Josipa Kordina in Josipa Luckmanna potekla meseca avgusta 1888, l. in da je umrl prisednik Leopold Bürger ter se zbornica prosi, da nasvetuje radi imenovanja nove deželno-sodne prisednike. Po ministerskem ukazu z dne 2. decembra 1864. l. drž. zak. štev. 89, predlagati ima zbornica namesto štirih izpražnjenih prisedniških mest, šest upisanih trgovcev ali osobno jamčečih drugov kake trgovske družbe, ki prebivajo v Ljubljani, in je njih tvrdka upisana v trgovskem zapisniku tukajšnjega sodišča.

Z ozirom na gorenji ministerski ukaz priporoča tedaj odsek šest tukajšnjih trgovcev, od katerih so trije bili do zdaj prisedniki, in smejo tedaj po članu V. omenjenega ministerskega ukaza spet voliti za trgovske sodne prisednike in predlaga: Slavna zbornica naj priporoča v ta namen naslednje gg. trgovce v Ljubljani: A. Drea, Jos. Kordina, Jos. Luckmanna, Vasa Petričiča, Fr. Ks. Souvana in Iv. Perdana. — Predlog je bil sprejet.

III. Gosp. zbornični svetnik Fr. Ks. Souvan poroča o dopisu c. kr. deželne vlade z dne 26. okt. 1888. l. štev. 11.232 tičočem se popolnjenega tarifa Antona Müllerja v Stobu.

Odsek se je s to stvarjo z nova pečal in poroča naslednje. Tarifa. in sicer: 1. za odtehtavanja 1 komada goveje živine 10 kr., 2. za odtehtavanje 1 teleta 5 kr., 3. za odtehtavanje 1 prešiča 10 kr., spoznala je že zbornica v svojem poročilu z dne 30. aprila 1888. l. štev. 610, za primerne, in je le o dalnjih treh tarifih za odtehtavanje praznih in natovorjenih voz izrekla svoje pomisleke.

Z ozirom na to pozval se je lastnik tehtnice, da premeni tarife v zmislu zborničnih opazk, in lastnik je premenjeni tarif prodložil z naslednjimi cenami:

1. za odtehtavanje jednouprežnega ali dvouprežnega voza 5 kr.,
2. za natovorjeni jednouprežni voz 10 kr.,
3. za natovorjeni dvouprežni voz 20 kr.

Ker te tarifne cene soglašajo s cenami, ki jih je nasvetovala zbornica v rečenem dopisu, ni daljnega povoda, da bi se ne odobril zdaj popolnjeni tarif, in zato odsek predlaga. Zbornica naj se v svoji izjavi do c. kr. dež. vlade izreče za odobrenje tarifa. — Predlog je bil sprejet.

IV. Zbornični tajnik poroča o določi okoliša obrtnih zadrug, ki se imajo osnovati v okrajnem glavarstvu kočevskem. Iz predloženega poročila obrtnega oblastva I. stopinje vidi se, da so se trgovci in obrtniki sodnega okraja kočevskega in velikolaškega izrekli proti snovanju obrtnih zadrug, dočim so se trgovci in obrtniki sodnega okraja ribniškega izjavili za snovanje zadrug.

Odsek je posnel iz poročila c. kr. okrajnega glavarstva, da je ono i kar se tiče okoliša obrtnih zadrug,